

An Straitéis 20 Bliain don Ghaeilge 2010-2030

Cúlra

Foilsíodh an Straitéis 20 Bliain don Ghaeilge 2010-2030 ar an 21 Nollaig 2010, tar éis don Straitéis tacaíocht traspháirtí a fháil i dTithe an Oireachtais.

Cuireann an Straitéis cur chuige iomlánaíoch, comhtháite i ndáil leis an nGaeilge chun cinn - cur chuige a luíonn le dea-chleachtas idirnáisiúnta. Eascraíonn an Straitéis as próiseas comhairliúcháin agus taighde, lena n-áirítear tuarascáil a rinneadh don Roinn (Ollscoil Chathair BÁC, 2009), an *Staidéar Cuimsitheach Teangeolaíoch ar Úsáid na Gaeilge sa Ghaeltacht* (OÉ Gaillimh & OÉ Má Nuad, 2007) agus tuarascáil Choimisiún na Gaeltachta (2002). Tá na tuarascálacha seo le fáil ar shuíomh gréasáin na Roinne ag www.ahq.gov.ie.

Léargas ginearálta ar an Straitéis

Is iad cuspóirí sonracha na Straitéise ná:

- an líon daoine a labhraíonn Gaeilge gach lá lasmuigh den chóras oideachais a ardú ó 83,000 go 250,000;
- an líon daoine a labhraíonn Gaeilge sa Ghaeltacht gach lá a ardú 25%; agus
- an líon daoine a úsáideann seirbhísí Stáit trí Ghaeilge, agus atá in ann teilifís, raidió agus na meáin chlóite a rochtain tríd an teanga, a ardú.

Leagtar 9 réimse gnímh amach sa Straitéis lena n-áirítear an t-oideachas, an Ghaeltacht, an teaghlach, seirbhísí poiblí, na meáin, an eacnamaíocht, an reachtaíocht agus tionscnaimh leathana.

Clár an Rialtais 2011-2016

Tá sé ráite i gClár an Rialtais 2011-2016 go dtabharfaidh an Rialtas tacaíocht don Straitéis 20 Bliain agus go ndéanfaidh sé na spriocanna indéanta atá luaite inti a sheachadadh. Chuige sin, chinn an Taoiseach an Coiste Rialtais faoin nGaeilge agus faoin nGaeltacht a athbhunú faoina chathaoirleacht féin.

Struchtúir fhorfheidhmithe don Straitéis

Thóg an Rialtas na cinní polasaí seo a leanas ar an 31 Bealtaine 2011 maidir leis na struchtúir fhorfheidhmithe don Straitéis:

- go gcoimeádfaidh an Roinn Ealaíon, Oidhreachta agus Gaeltachta an phríomhfhreagracht maidir le gnóthaí Gaeilge;
- go leanfaidh Foras na Gaeilge ag comhlíonadh a dhualgas i gcomhthéacs uile-oileáin mar áisíneacht den Fhoras Teanga Forfheidhmithe Thuaidh Theas;
- go mbeidh an fhreagracht maidir le forfheidhmiú na Straitéise lasmuigh den Ghaeltacht ar an Roinn i gcomhpháirtíocht le páirtnéirí Stáit ábhartha. Féachfar ar na féidearthachtaí maidir le Foras na Gaeilge a bheith ag seachadadh gnéithe áirithe den Straitéis ar bhonn comhaontaithe; agus
- go mbeidh Údarás na Gaeltachta freagrach as cur i bhfeidhm na Straitéise sa Ghaeltacht agus go mairfidh an *status quo* maidir le feidhmeanna reatha an Údaráis.

Déanfar na leasuithe cuí ar reachtaíocht Údarás na Gaeltachta faoin mBille Gaeltachta atá le foilsiú de réir Chlár Reachtaíochta an Rialtais in 2012.

Sainmhíniú nua reachtúil ar an nGaeltacht

Tá sé beartaithe ag an Rialtas gníomhú faoin Straitéis 20 Bliain chun todhchaí na Gaeilge sa Ghaeltacht a chosaint i gcomhar leis an bpobal sna ceantair Ghaeltachta. Tá forbairt córas cuimsitheach pleanála teanga ag leibhéal an phobail sa Ghaeltacht mar ghné lárnach den Straitéis le cinntiú go mairfidh an Ghaeilge mar theanga pobail sa Ghaeltacht.

Thóg an Rialtas na cinntí polasaí seo a leanas ar an 31 Bealtaine 2011 maidir leis an sainmhíniú nua ar an nGaeltacht:

- go ndéanfar foráil reachtúil do shainmhíniú nua ar an nGaeltacht a bheidh bunaithe feasta ar chritéir theangeolaíochta le hais an tsainmhínithe mar a sheasann sé faoi láthair atá bunaithe ar cheantair shonracha gheografacha;
- go ndéanfar foráil reachtúil do phróiseas pleanála teanga chun pleananna teanga a ullmhú ag leibhéal an phobail do gach ceantar Gaeltachta agus faoina ndéanfaidh an tAire Ealaíon, Oidhreachta agus Gaeltachta na pleananna sin a fhaomhadh agus a athbhreithniú ó am go chéile;
- go ndéanfar foráil reachtúil do chineál nua ceantair, 'Gaeltacht gréasáin', a bheidh lasmuigh de na ceantair Ghaeltachta reachtúla atá ann faoi láthair. Is ceantair iad seo a mbeidh a bhformhór i bpobail uirbeacha agus a mbeidh cnap bunúsach criticiúil de thacaíocht phobail agus Stáit acu don Ghaeilge; agus
- go ndéanfar foráil reachtúil do Bhailte Seirbhíse Gaeltachta, i.e. bailte ina gcuirfear seirbhísí ar fáil do cheantair Ghaeltachta.

Tabharfar stádas reachtúil don sainmhíniú nua ar an nGaeltacht faoin mBille Gaeltachta atá le foilsiú de réir Chlár Reachtaíochta an Rialtais in 2012.

Oibreoidh an Roinn Ealaíon, Oidhreachta agus Gaeltachta go dlúth, i gcomhar le heagrais Stáit eile, le pobail Ghaeltachta chun cabhrú leo pleananna teanga a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm.

Cur i bhfeidhm na Straitéise

Aithnítear sa Straitéis féin go bhfuil gá le cur chuige céimneach chun bearta éagsúla na Straitéise a chur i gcrích. Sonraítear ceithre chéim a bheith ag baint leis an bpróiseas, eadhon:

- Céim an Bhunaithe ina ndíreofar ar dhaoine a chur ar an eolas faoi spriocanna agus ábhar na Straitéise agus ar bhunú na struchtúr eagraíochtúil agus oibríochtúil;
- Céim Feidhmithe I ina ndéanfar bunsráitheanna a leagan síos i mblianta tosaigh na Straitéise;
- Céim Feidhmithe II ina ndíreofar ar lánfheidhmiú na mbearta ábhartha ar fad; agus
- Céim Feidhmithe III ina ndéanfar na bearta ar fad a phríomhshruthú.

Tá céim an bhunaithe den Straitéis ar siúl faoi stiúir na Roinne Ealaíon, Oidhreachta agus Gaeltachta. Tá Aonad Straitéise bunaithe sa Roinn atá freagrach as pleanáil agus feidhmiú na Straitéise a threorú. Tá an tAonad Straitéise i ndáil chomhairle le príomhpháirtithe leasmhara na Straitéise maidir le cur i bhfeidhm na ngnéithe den Straitéis a bhaineann leo.

Tá trí ghrúpa oibre ardleibhéil bunaithe leis na príomhpháirtithe leasmhara chun dlús a chur le feidhmiú réimsí gnímh éagsúla den Straitéis:

- Grúpa oibre idir an Roinn Ealaíon, Oidhreachta agus Gaeltachta agus an Roinn Oideachais agus Scileanna chun tosaíochtaí a aithint maidir le cur i bhfeidhm na Straitéise i réimse gnímh an oideachais, ag tabhairt san áireamh na laincisí ar acmhainní i láthair na huaire.
- Grúpa oibre idir an Roinn Ealaíon, Oidhreachta agus Gaeltachta, Údarás na Gaeltachta agus Foras na Gaeilge chun idirdhealú a dhéanamh idir na feidhmeanna ar leith a bheidh á gcomhlíonadh ag na comhlachtaí poiblí seo faoin Straitéis ar bhealach a chinnteoidh go mbeidh an luach is fearr ar airgead ag an Státchiste agus nach mbeidh aon dúbláil soláthair ann.
- Grúpa oibre idir an Roinn Ealaíon, Oidhreachta agus Gaeltachta, an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe agus an Roinn Post, Fiontar agus Nuálaíochta maidir le hinfheistíocht fiontraíochta sa Ghaeltacht.

Monatóireacht ar chur i bhfeidhm na Straitéise

Os rud é go bhfuil an Straitéis le cur i bhfeidhm ag iliomad páirtithe leasmhara thar thréimhse fiche bliain, tá sé tábhachtach go ndéanfar monatóireacht leanúnach uirthi.

Ó tharla gur ar an Roinn Ealaíon, Oidhreachta agus Gaeltachta atá an phríomhfhreagracht don Straitéis, déanfaidh an Roinn sin monatóireacht leanúnach ar chur i bhfeidhm na Straitéise, i gcomhpháirtíocht leis na príomhpháirtithe leasmhara atá luaite inti.

Cuirfear tuarascálacha ar dhul chun cinn ar fáil don Choiste Rialtais agus don Ghrúpa Oifigeach Sinsearach a thugann tacaíocht don Choiste Rialtais. Déanfaidh an Coiste Rialtais maoirseacht ar an dul chun cinn agus tabharfaidh siad tuairisc don Rialtas, de réir mar is gá.

*An Roinn Ealaíon, Oidhreachta & Gaeltachta
Deireadh Fómhair 2011*